

A beszéd rehabilitációja otthon

A szó veszélyes fegyver, de van, aki fegyvertelen.

Talán az idézet írója sem tudta, milyen hatalmas igazságot fogalmazott meg. Tény, hogy a XX., XXI. szd. egyik „fegyvere” a kommunikáció. Ha szűkítem a fogalomkört, eljutok a beszédhez, ami az ember sajátja, ami kiemeli és megkülönbözteti minden más élőlénytől. De mi van a „fegyvertelennel”? Azokkal, akik elveszítették a beszédüket.

Az agyi katasztrófa (stroke) következtében a beszédközpont is sérülhet. Ilyenkor a beszéd teljesen, vagy részlegesen leállhat, értelmetlen, érthetetlen „szósalátákká” alakulhat. A beszéd folyamata akadozó, aritmikus lesz. A beszéd tartalma a gyakori szókeresések, nyelvtani hibák miatt követhetlenné válik. Az artikuláció a - beszédszervek renyhesége miatt - torzul. Sokszor fordul elő, hogy a beteg nem, vagy csak részben érti a hozzá intézett szavakat, mondatokat. Mindezen tünetek együttes, vagy részleges megjelenésekor beszélünk afáziáról. A beszéd rehabilitációja a kórházban kezdődik és - a legtöbb esetben - ott be is fejeződik. Pedig a családtagok az otthoni lehetőségeket kihasználva sokat segíthetnek a beszéd újra tanulásában.

A cél a beszéd folyamatos kondicionálása, a passzív szókincs aktiválása. De mindez hogyan és mivel érhető el otthon, milyen segítséget nyújthat egy családtag? Ehhez ad segítséget, ötletet induló sorozatom: „A beszéd rehabilitációja otthon”.

Fontos, hogy a hozzátartozó konzultáljon a kórház logopédusával családtagja aktuális beszédállapotáról: a beteg a beszéd egészét vagy csak bizonyos részét érti, szavakat segítséggel (hang, vagy szótagindítással) tud kimondani, esetleg rövid, egyszerű mondatok alkotására is képes. Tud olvasni, de csak 1-2 tagú szavakat, esetleg rövid mondatokat. Képeket, tárgyakat felismer, de megnevezni nem tud.... A beszéd aktuális állapotának ismeretében állítsunk össze feladatokat, ami ne megterhelő, hanem inspiráló, sikerélményt adó legyen. Minden beteg számára örömet jelent, ha kedvenc dalait felidézve énekelünk vele, legyen ez magyar nóta, népdal, vagy operett. Régen tanult verseket Nemzeti dal, Családi kör, Füstbe ment terv, stb. közösen olvassuk, mondjuk a beteggel.

Tablóképek felkutatása nagyon jó szolgálatot tesz az arc és név memória kondicionálására. Csak a családtagok képesek régi emlékeket felidézni fényképek segítségével. Próbálják meg kronológiai sorrendbe rakni a fotókat, majd neveket, helyszíneket felidézve rövid történeteket elmondani. Mikor, milyen alkalomból, hol voltak... Ilyenkor az emlékek úgy formálódnak szavakká, mondatokká, hogy mindannyian meglepődnek, milyen jól emlékszik szerettünk nevekre, szituációkra.

Az ilyen „fényképes-terápia” alkalmával előjönnek a személynevek mellett a földrajzi nevek (városok, folyók) és évszámok is. Az így együtt töltött idő nemcsak hasznos, de kellemes is a beteg és családtagja számára.

A következő alkalommal a beszéd folyamatát gátló blokkok oldásáról olvashatnak a téma iránt érdeklődők.

Varga Sarolta
klinikai logopédus

Patika Magazin 2013. november